

МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВИКЛАДАННЯ ГЕОГРАФІЧНОЇ ТЕМАТИКИ ПРИ ВИВЧЕННІ ТУРИЗМУ У ЗВО УКРАЇНИ

Трофимчук Олександр

*здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти
факультету географії, історії та туризму
Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»*

Яковчук Олександр

*кандидат географічних наук, доцент,
декан факультету географії, історії та туризму
Приватного вищого навчального закладу
«Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»
м. Рівне, Україна*

Туристична освіта в Україні формується як багаторівнева система підготовки кадрів для сфери туризму та гостинності. Вона інтегрована у державні освітні стандарти, але активно орієнтована на міжнародні практики (UNWTO, Болонський процес). Освітні програми охоплюють академічну складову (теорія, методологія, менеджмент) та прикладну практику (польові практики, стажування, виробничі практики).

Спеціальність J3 – «Туризм та рекреація» – це напрям підготовки фахівців у сфері туризму та послуг, який охоплює вивчення географії, культури, маркетингу та менеджменту туристичних послуг, а також організацію туристичних маршрутів і підприємств. Ця спеціальність належить до галузі знань «Транспорт та послуги» і готує фахівців для роботи в індустрії гостинності, створення туристичних продуктів та розвитку туристичного бізнесу.

Спеціальність J2 – «Готельно-ресторанна справа та кейтеринг» – це професійна галузь, яка готує фахівців для управління та організації роботи в готелях, ресторанах, кейтерингових компаніях та інших закладах сфери гостинності. Ця спеціальність охоплює організаційні, управлінські, логістичні та маркетингові аспекти роботи, а також підготовку до створення власного бізнесу в цій сфері.

В Україні існують такі рівні туристичної освіти: професійно-технічна освіта (коледжі, училища), бакалаврат (університети, академії, інститути), магістратура і науково-дослідна складові (магістерська робота, участь у

конференціях), аспірантура і наукові дослідження. Захист дисертацій за напрямками: економіка туризму, рекреаційна географія, сталий туризм, культурна спадщина, менеджмент.

Загальний зміст туристичної освіти включає такі блоки:

Гуманітарний блок: історія туризму, культурологія, психологія спілкування, іноземні мови.

Природничо-географічний блок: країнознавство, рекреаційна географія, ресурсний потенціал територій.

Економіко-управлінський блок: менеджмент, маркетинг, фінанси, економіка підприємств.

Правовий блок: законодавство України у сфері туризму, міжнародне право, стандарти якості.

Професійно-практичний блок: технологія туристичних послуг, готельно-ресторанний сервіс, анімація в туризмі, організація турів.

Інноваційний блок: ІТ у туризмі (ГІС, CRM-системи, електронний туризм, віртуальні тури).

Організаційною особливістю є компетентнісний підхід: орієнтація на підготовку не лише теоретиків, а й практиків, інтеграція з бізнесом: студенти проходять практику у турфірмах, готелях, туристичних установах; міжнародна співпраця: обмінні програми Erasmus+, стажування за кордоном, подвійні дипломи; сталий туризм: екологічні стандарти, збереження культурної спадщини, розвиток зеленого туризму; регіональна специфіка: у Карпатах, на Поділлі чи в Причорномор'ї навчальні заклади роблять акцент на місцевих туристичних ресурсах.

В Україні спостерігається недостатня інтеграція з міжнародним ринком, потреба в оновленні матеріально-технічної бази, відтік кадрів за кордон, розвиток дуальної освіти, впровадження цифрових технологій (VR/AR-туризм), розширення навчання англійською, формування центрів прикладного туризмознавства.

Ключове місце в підготовці фундаментальних знань і навиків туризмознавців має географічна тематика. Розглянемо особливості викладання географічної тематики в туристичних дисциплінах ЗВО України

1. На **географічних** спеціальностях фокус спрямований на глибоке вивчення просторових, природних і соціально-економічних умов туризму і ґрунтовний аналіз фізичної, економічної, рекреаційної та соціальної географії, зокрема в викладання руслі таких дисциплін: «Рекреаційна географія», «Географія туризму», «Географія рекреаційних ресурсів світу та України», «Краєзнавство». Акцент робиться на картографічних методах, ГІС, статистичному аналізі туристичних потоків, підготовці фахівців до роботи в туроператорській діяльності, регіональному плануванні туризму, просторовому аналізі туристичних ресурсів.

2. На **економічних** спеціальностях фокус спрямований на туризм як сектор економіки та індустрію послуг. Географічна тематика викладається через «Міжнародний туризм», «Світові туристичні ринки», «Економічну та соціальну географію туризму». Тут вивчається територіальна організація туристичного бізнесу (курортні райони, туристичні кластери, транспортні вузли). Важливе місце займає аналіз ринку туристичних послуг, попиту і пропозиції за регіонами, конкурентоспроможності destinations. Здійснюється орієнтація на підготовку менеджерів туризму, маркетингологів, економістів у сфері рекреації.

3. На **педагогічних** спеціальностях фокус спрямований на формування майбутніх учителів географії та туризмознавців для середньої школи й позашкільної освіти. Географічна тематика інтегрується у «Методику викладання географії», «Основи туризмознавства», «Шкільне краєзнавство та туризм». Практична спрямованість включає організацію туристсько-краєзнавчих походів, роботу з картами, орієнтування на місцевості. Особливий акцент на патріотичному та виховному значенні туризму, екологічному вихованні, а мета – підготовка педагогів, здатних інтегрувати туризм у навчально-виховний процес.

4. На **інших** спеціальностях (право, міжнародні відносини, культура, сервісологія тощо) фокус спрямований на туризм як на додатковий прикладний модуль. Викладання переважно у вигляді курсів «Світова культура та туризм», «Міжнародні туристичні відносини», «Правове регулювання у сфері туризму», «Готельно-ресторанний бізнес». Географічна складова подається стисло: туристичне районування світу та України, основні destinations, культурно-історична спадщина регіонів. Наголос робиться на правових, культурних та сервісних аспектах, а не на глибокому просторово-географічному аналізі. Організовується підготовка спеціалістів для туристичного супроводу, організації подорожей, культурної дипломатії.

Таким чином, географічна тематика в туристичних дисциплінах має різну вагу: у географів – фундаментальний науковий рівень; в економістів – прикладний, через ринки й логістику; у педагогів – методично-виховний; в інших спеціальностях – оглядовий і допоміжний.

Отже, туристична освіта в Україні є багаторівневою, поєднує теоретичну підготовку з практичним досвідом, і нині орієнтується на міжнародні стандарти сталого розвитку та цифровізації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Журнал «Географія та туризм» – періодичний науковий журнал. Київський національний університет ім. Тараса Шевченка:, географічний факультет. URL: <http://www.geolgt.com.ua/>
2. Мельник І.Г. Географічна освіта в підготовці фахівців зі спеціальності «Туризм» // Вісник Луганського національного університету ім. Тараса Шевченка. Серія: Педагогічні науки. 2011. Ч.1. №14 (225). С.54-60. URL: https://tourlib.net/statti_ukr/melnyk4.htm.
3. Стандарт вищої освіти України. Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський) рівень, Ступінь вищої освіти: бакалавр, Галузь знань: 24 Сфера обслуговування, Спеціальність 242 Туризм. Затверджено Наказом Міністерства освіти і науки України 04.10.2018 р. № 1068. Київ, 2–18.